[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN MAURITS DE WILHEM (ROME)
10 JULI 1670
6763

Samenvatting: Huygens verzoekt De Wilhem via een deskundig tussenpersoon snaren voor hem te kopen in Rome. Tevens vraagt hij hem in contact te treden met Christina van Zweden en Anna Bergerotti. Met laatstgenoemde zou hij graag een correspondentie voeren, onder andere om Italiaanse muziek te verkrijgen.

Over een antwoord van De Wilhem is niets bekend.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIX, dl. 3, pp. 337-340: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, nr. 44, p. 56: onvolledig (<Si à Rome ... moyen d'y parvenir>, <Surtout je souhaitte ... en ce païs-là>).

— Worp 6, nr. 6763, pp. 265-266: volledig.

— Rasch 2007, nr. 6763, pp. 1105-1109: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Anna Bergerotti; Christina van Zweden; Willem III.

Plaatsen: Den Haag; Napels; Parijs; Venetië.

Glossarium: corde (snaar); luth (luit); musical (muzikaal).

Transcriptie

Copie.

[1]À mon nepveu de Wilhem à Rome.

À La Haye, ce 10 Juillet 1670.

Vous estes bien loin, mon bon nepveu, pour nous donner une adresse si incertaine pour vous faire tenir de nos nouvelles. Les enseignes des auberges ne servent point à cela; il faut trouver le comptoir de marchands affidez pour y establir vos correspondences. Comment sçavons nous qui est le maistre de 'La montagne d'or,' et comment peut-on fier à un estranger inconnu des pacquets, où il y pourroit avoir des lettres d'eschange, dont il est si facile d'abuser?

Je suis d'ailleurs en peine de ce que vous vous trouvez à Rome dans la saison où chascun a accoustumé de la quitter. Je ne sçay avec quelles gens vous vous advisez, mais tout cela est assez mal arraisonné à mon advis, quoyqu'en effect, n'ayant jamais passé si avant en Italie, je ne suis guère instruit des précautions dont il importe d'y user. Seulement ay-je ouy dire, que ces mois-icy sont dangéreux à Rome.

Je ne veux pas improuver tout à faict les raisons que vous m'avez alléguées pour justifier ceste courvée. Mais je seray tousjours d'advis que plus vous l'abrégerez, et mieux il vaudra, ne voyant pas quel sera ce grand retour que vous en rapporterez pour une despense considérable, et qui, peut-estre, n'est pas vostre faict. En somme ce sera la langue, qu'il faict bon sçavoir. Mais moy et mes enfans l'avons apprise pour rien et sans bouger de chez nous, et croyons en sçavoir ce qui nous faut. Pour le plaisir de voyager je ne sçaurois vous l'envier, mais, après vous estre establi icy dans de beaux commencemens d'une profession honorable, ceste saillie n'a guère pleu à pas un de vos amis, et je vous laisse │338│ penser si Son Altesse se pourroit fort plaire à entendre que son advocat s'est allé promener en Italie, sans dire mot, et si c'est le moyen de rentrer en cest employ au retour. Vous estiez dans un chemin, que tous les gens d'honneur ont approuvé, et de gayeté de cœur vous avez tourné le dos à tout, soubs prétexte de je ne sçay quelle indisposition, à la guèrison de la quelle, en tout cas, vous pouviez mieux entendre icy et avec plus de seurté que loin de chez vous et de vostres, où une maladie vous surprenant tout de bon. Voyez où vous en seriez.

1. Naam geadresseerde autograaf.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/6763

Or j'espère que le bon Dieu vous garentira, et vous ramènera en parfaicte santé, pour vous appliquer non pas tant *ad jucundum* qu'*ad honestum et utile*, comme a tousjours faict vostre bon père, qui en effect a voyagé aussi, et loin, et longtemps; mais le *jucundum* et l'*honestum* et l'*utile* s'y rencontroyent ensemble. Sans cela, les voyages sont que le faict de gens opulens et largement à leur aise. Ce qui ne s'estant pas trouvé en moy en ma jeunesse, il m'a esté bien forcé de m'en passer, et encor voyez vous à quoy je [2]suis parvenu, en apprenant dans la patrie ce que les riches peuvent aller cherger de hors.

Vostre voyage de Naples ne peut guères durer; on n'y faict pas d'ordinaire grand séjour ainsi. En revenant vers Venise, où aussi on peut tout veoir en peu de sepmaines, comme j'ay faict, vous vous trouverez sur le chemin du logis. Je pense n'avoir que faire de vous exhorter à bien observer tout ce que'on y a de remarquable par tout. Ce doibt estre vostre dessein, et je m'asseure que c'est vostre autre, pour ne revenir pas si despourveu de connoissance, comme je ⎪339⎪ voy que font quantité de jeunes gens, qui ont esté plus soigneux de s'informer des bons vins d'Italie que des gouvernemens des états et des interests des Princes.

Si [3]au retour à Rome vous voulez prendre la peine d'employer quelque homme entendu à m'achepter une demie-douzaine de pacquets de cordes fines de luth, la moitié blanches et la moitié bleues ou *pavonazze*, vous me ferez plaisir et serez remboursé promptement. Je croy que le pacquet par delà revient à quelques 40 ou 50 sols de nostre argent. Je serois content de payer au double, si on vouloit permettre qu'un expert les pust choisir sur le mestier, et avant qu'elles soyent formées en pacquets pour n'estre pas sujet à en avoir des fausses. Je sçay que des curieux en ont usé ainsi et souhaitterois fort de pouvoir faire de mesme. Il vault la peine d'essayer, s'il y a moyen d'y parvenir.

Je ne sçay si vous avés occasion d'approcher la Reine de Suède. Je crois qu'elle ne haït pas l'abord des gens de nostre païs, en parlant la langue comme sa naturelle. Si vous vous declariez mon nepveu, peut-estre se souviendroit-elle encor de moy, qui possède, comme vous sçavez, son portrait du don de Sa Majesté. Elle vous dira bien si elle a encor dessein de veoir la Hollande, comme icy on en parle parfois.

Surtout je souhaitte que vous vous informiez de nostre *Signora* Anna Bergerotti, que vous avez connu[e] à Paris. Elle est mariée à quelque marquis, à ce qu'on dit Dieu sçait de quel gros marquisat il est souverain. Ne manquez pas, s'il vous plaist, de la chercher pour luy faire mes baisemains et sçavoir bien exactement en quel estat elle est, et s'il ⎪340⎪ y aura moyen d'entretenir encor avec elle quelque correspondence par lettres. Cela me viendroit à poinct pour quelque commerce musical dont j'ay besoin en ce païs-là.

Adieu, Monsieur mon cher nepveu, et recevez tout ce que je vous remonstre comme d'un oncle qui ne vise qu'à vostre bien et se pourroit bien passer de ceste peine, s'il ne chérissoit, comme il fera tousjours, vos interests. Le bon Dieu vous guide en tout et partout. Je n'ay que faire de signer; vous connoissez ma main et cœur, j'espère.

Vertaling

Aan mijn neef de Wilhem, te Rome.

Den Haag, 10 juli 1670.

U bent op te grote afstand, waarde neef, om ons zo'n onzeker adres te geven waar wij u kunnen bereiken met onze nieuwtjes. Uithangborden van herbergen zijn daarvoor in het geheel niet geschikt; men dient een kantoor van betrouwbare kooplui te vinden als postadres. Hoe weten wij wie de baas is van 'De Gouden Berg,' en hoe kan men pakketten toevertrouwen aan onbekende vreemden, wanneer daarin wisselbrieven kunnen zitten, waarvan gemakkelijk misbruik kan worden gemaakt?

Ik maak mij er eveneens zorgen over dat u zich te Rome bevindt tijdens het seizoen waarin iedereen gewoon is de stad te verlaten. Ik weet niet welke mensen u dat hebben aangeraden, maar dat is naar mijn mening een slecht advies geweest, hoewel ik zelf, aangezien ik nooit zo diep in Italië ben geweest,

2. <sius>.
3. Jonckbloet: <au retour> ontbreekt.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/6763

nauwelijks op de hoogte ben van de voorzorgsmaatregelen die men moet nemen. Alleen heb ik horen zeggen dat deze maanden in Rome gevaarlijk zijn.

Ik wil niet helemaal de redenen afkeuren die u hebt aangevoerd om deze twijfelachtige reis te rechtvaardigen. Maar ik zal altijd van mening zijn dat hoe korter u die houdt, hoe beter, aangezien ik niet zie wat het grote voordeel zou zijn dat u er kunt behalen tegenover zo aanzienlijke uitgaven, en dat misschien niet uw zaak is. Uiteindelijk zal het de taal zijn, die het goed is te kennen. Maar ikzelf en mijn kinderen hebben die gratis geleerd en zonder van huis te gaan, en wij geloven ervan te kennen wat nodig is. Wat betreft het reisplezier zou ik niet weten hoe u dat te benijden, maar, nadat u hier een goed begin had gemaakt met een eerbaar beroep, is deze stap aan geen van uw vrienden bevallen, en ik laat het aan u over om te bedenken of Zijne [4]Hoogheid blij was te horen dat zijn advocaat zonder iets te zeggen op reis is gegaan naar Italië, en of dit het middel is om bij terugkomst weer bij hem in dienst te treden. U was op een weg die alle lieden van stand goedkeurden, en met blij gemoed heeft u alles de rug toegekeerd, onder het voorwendsel van een of andere ongesteldheid, voor de genezing waarvan u overigens hier altijd beter af zou zijn en met meer zekerheid dan ver weg van uw thuis en de uwen, als een ziekte u werkelijk overvalt. Bedenk hoe er u dan aan toe zult zijn.

Welnu, ik bid God dat hij u behoede en u in uw volle gezondheid terugbrengt opdat u zich niet zozeer └op het aangename┘ kunt richten als wel └op het eerbare en het nuttige,┘ zoals ook uw goede vader altijd heeft gedaan, die inderdaad ook heeft gereisd, en ver, en lang; maar het └aangename,┘ het └eerbare┘ en het └nuttige┘ gingen altijd samen. Zonder dat is het reizen slechts zaak van rijke en welgestelde mensen. Aangezien ik dat tijdens mijn jeugd voor mij niet opging, was ik gedwongen die vorm van reizen aan mij te laten voorbijgaan, en toch kunt u zien hoever ik het heb gebracht door in het eigen land te leren wat de rijken daarbuiten kunnen gaan zoeken.

Uw reis naar Napels kan niet lang duren; men verblijft daar gewoonlijk niet zo lang. Als u terugkeert naar Venetië, waar men ook alles kan zien in enkele weken, zoals ik heb gedaan, zult u zich op weg naar huis bevinden. Ik denk dat ik niets anders hoef te doen dan u aan te sporen alles goed te bekijken wat er overal aan opmerkelijks is. Dat moet uw [eerste] bedoeling zijn, en ik ben er zeker van dat het uw tweede bedoeling is om niet zo gespeend van kennis terug te keren als de vele jonge mensen die er meer op uit zijn om zich te informeren over de goede wijnen van Italië dan over de regeringsvorm van de staten en de belangen van de vorsten.

Als u bij uw terugkeer in Rome de moeite zou willen nemen via een of andere deskundige voor mij een half dozijn pakjes goede snaren voor de luit te kopen (de helft witte en de helft blauwe of *pavonazze* [=pauwblauwe]), dan zou u mij een groot plezier doen en ik zal u alles direct vergoeden. Ik geloof dat een pakket daar komt op ongeveer 40 of 50 stuivers in ons geld. Ik zou u graag het dubbele willen betalen als men zou toestaan dat een deskundige ze in de werkplaats zou kunnen uitkiezen voordat ze in de pakjes gaan, om te voorkomen dat er slechte bij zitten. Ik weet dat sommige slimme mensen die methode hebben toegepast en zou wensen het zelf zo te kunnen doen. Het is de moeite waard het te proberen, als er een kans van slagen is.

Ik weet niet of u gelegenheid zult hebben de koningin [Christina] van Zweden te benaderen. Ik meen dat zij er geen hekel aan heeft wanneer lieden uit ons land hun opwachting maken, aangezien zij de taal spreekt alsof het haar moedertaal is. Wanneer u zegt mijn neef te zijn, zal ze zich mij wellicht nog herinneren, ik die, zoals u weet, haar portret bezit, mij geschonken door Hare [5]Majesteit. Zij zal u ook wel zeggen of het nog in haar voornemen ligt Holland te bezoeken, zoals men hier af en toe zegt.

Bovenal wens ik dat u informeert naar └mevrouw┘ Anna Bergerotti, die u uit Parijs kent. Zij is met een of andere markies getrouwd, van wie men zegt dat God weet van welk enorm markizaat hij de heerser is. Laat niet na, alstublieft, haar op te zoeken, teneinde haar namens mij de hand te kussen en zeer precies te weten te komen hoe het met haar is, en of het mogelijk is weer in briefwisseling met haar te treden Dat zou

4. Willem III.
5. Christina van Zweden.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/6763

mij goed van pas komen voor een muzikale uitwisseling, waaraan ik met betrekking tot dat [6]land behoefte heb.

Vaarwel, dierbare neef, en ontvang alles wat ik u onder ogen breng als afkomstig van een oom die het beste met u voor heeft, en zich makkelijk genoeg die moeite zou kunnen besparen, als hij niet, zoals altijd, hart had voor uw belangen. De goede God leide u in alles en overal. Ik hoef slechts te tekenen; u kent mijn hand en hart, naar ik hoop.

6. Italië.

© Rudolf Rasch, transcripties en vertalingen

https://resources.huygens.knaw.nl/briefwisselingconstantijnhuygens/brief/nr/6763